

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczá-utca 3.

A szerkesztőség kóriratok visszavadászm
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Joghallgatók kongregációja.

Igaz örömmel olvastuk a Nagyvárad
 Napló vasárnapi számában, hogy nyilván-
 osságra jutott a helybeli katolikus jog-
 akadémián megalakuló Mária kongregáció
 híre. Ha valahol, hát akkor egy katho-
 likus főiskolában föltétlenül helye van a
 Mária kongregációnak. Ennek a mozga-
 lomnak késnie lehetett, elmaradnia nem.
 Megindulásáról régen tudtunk, a mint
 tudhatott róla minden érdeklődő. S most,
 hogy a Napló nagy szenzáció gyanánt
 leteleplezi a régen tudott mozgalmat kö-
 szönettel tartozunk laptársunknak az
 ügyek szőnyegre hozataláért. Legalább
 hozzászólhatunk a dologhoz, a nélkül,
 hogy dicsekedni látszanánk.

Szeretettel, testvéri szeretettel köszönt-
 jük azok a bátor ifjakat, akik Szent
 László városának katolikus főiskolájának
 ormára kötötték Szűz Mária tiszta lobo-
 góját.

Bátorság, hit vallói bátorság kell eh-
 hez. Mert ime fölkerelkedik a hazugság
 tábora s vad dühvel fordul ellenük akik
 egy katolikus főiskolában katolikus hi-
 tüket megvallani merészleik. Hazugságot
 hazugságra halmozva, szitják ellenük a
 gyűlöletet. Mert vakmerően kifundált való-
 ság az, hogy a kongregáció megalakítása

az akadémia békéjének alattomos és go-
 nosz felkavarása. Alattomos azoknak az
 eljárása, akik ilyen gyanúsításokkal gy-
 löletet akarnak szítani, gonosz azoknak
 a munkája, akik egy merőben lélekne-
 mesítő, vallásos egyesületet így akarnak
 belefolytani nyomdafestékebe.

Ha valahol sürgős szükség a kongre-
 gációk megalakítása, hát akkor a főisko-
 lák ifjusága körében az. Itt kell az ifju
 léleknek megadni azt az acélvértet, mely
 megvédi az előtte most kitérülő élet ve-
 szélyei ellen. És sehol sincs rá olyan
 nagy szükség, sehol sem kell annyi bel-ő
 és külső gonosz támadással szemben
 megerősíteni a keresztény ifju lelket, mint
 éppen a mi akadémiankon.

Vallási hecckéltől félnek — azok, a
 kik mindig a vallás ellen harcolnak, akik
 abból akarnak megnőni? A kongreganista
 nem bántja senkinek a vallását, de azt
 sem tűri, hogy az ővét gyalázzák. Talán
 ez zavarja cirkulusait?

A felsőbbséghez is hiába szaladnak
 árulkodni Naplók. Vallásos jellegű egye-
 sületet, a minő a kongregáció, a jogászok
 igenis alakíthatnak. Budapesten impozáns
 az egyetemi ifjak kongregációja s a mint
 az megalakult és virágozik, megalakul és
 virágozni fog a nagyváradai jogász-kongre-
 gáció is.

A Napló pedig csak támadja tovább
 is a kongregációt és Szilágyi Dózstát. Min-
 den igaz ember előtt ez az ő legjobb
 ajánló levelük. Csak folytassa. Így lesz
 a kongreganisták legjobb toborzója és
 Szilágyi Dózsa legbuzgóbb munkatársa a
 Nagyváradai Napló.

**Allami ingerencia a papi birtoko-
 kon!** A »Pesti Napló« márc. 24 iki száma »A
 holtkéz« címmel vezércikket ír, a lap 4 ik ol-
 dalán pedig »A kormány és a holtkéz« címen
 hasábos tudósítást közöl az egyházi birtokok
 kezelésének tervezett reformjáról. »Módunkban
 van arról szolgálai hiráddal — írja a neve-
 zett ujság — hogy a kormány még a négy uj
 püspök kinevezése előtt egyenes kérdést inté-
 zett hozzájuk, hogy hajlandók-e birtokok ke-
 zelésében a földmivelésügyi miniszternek nagyobb
 ingerenciát biztosítani? Ehez a tervhez értesü-
 lésünk szerint — elvben mind a négy püspök
 hozzájárult s most már csak a részletek kidol-
 gozása és a végleges megállapodás van hátra.
 Az Orsz. Pázmány Egyesület Védőirodáját leg-
 illetékesebb helyen felhatlmatják annak kije-
 lentésére, hogy ezek a hírek nem felelnek meg
 a valóságnak. Ilyen megállapodásról szó sem
 lehet, amennyiben nem is folytak tárgyalások
 e szenzációvá feltűjt ügyben.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az arcképfestésről.

Irta és a képtárlati hangversenyen 1911. április
 2-án felolvasta: Némethy Gyula dr.

A művészetre, az emberi kultúra legsz-
 virágra bizvaszt rámondhatjuk, hogy olyan régi,
 mint maga az emberiség. Az ősrégészet egész
 sereg csoportból faragott domborműve, szobroc-
 kát, csontok, vagy kőre karcolt, sokszor pámul-
 atos korrektségű rajzolatot ismer az emberi
 kultúra legrégibb korából, a régibb, a ciszolat-
 lan kőkorszakból. 1901 nyarán Capitaine és De
 Breuil Franciorszámban, a Bordogne-mellék két
 mészkőbarlangjában, Combarelles és Font de
 Gaume mellett 150—200 méternyi hosszúságu
 falfestmény-sorozatot fedezett föl, melynek mű-
 vészi kvalitásai valóságos megdöbbentik a
 művészettörténet ismerőjét. A legrégibb ember
 is ember volt a szó legnemesebb értelmében:
 soha nem érte be csupán kenyérral, mindig
 voltak lelki igényei. De, ha a művészet olyan
 régi, mint az emberiség, annak egy ágáról, az
 arcképfestésről eddig még nem mondhatjuk
 ugyanazt. A legrégibb arcképek, festett kép-
 masok visszanyulnak ugyan Egyiptomban né-

hány ezer évvel Krisztus előtt, de a szó mi
 értelmében vett arcképfestés legrégibb emékei
 gyanánt mégis azon mumiá-portrékat kell tekin-
 tenünk, melyeket Médiánét el Fayum mellett, a
 nyolcvanas évek második felében fedezett föl
 Graf, s melyeknek bámulatos életigazsága, lelki
 kifejezés, egyéni differenciáltsága valóságos
 rázba ejtette nemcsak a művészet ismerőit, de a
 művelni közönséget is. Ezek a viaszos festékek
 mumiák faburkolatára odavarazsolt arckök egy
 régi világ föltámadása gyanánt hatottak. Rész-
 ben a Krisztus előtt, második, harmadik század
 görögös művészetének termékei, részben Krisz-
 tus utáni első századokból valók. Vallási célt
 szolgáltak: az egyiptomiak azon hiedelmét, mely
 a léleknek a halál uáni sorsát részben a be-
 balzsamozott hulla épségéül, részben az elhunyt
 képének megörökítésétől tette függővé. Persze
 a vallási cél mellett, sokszor e fölött, közbe-
 játszott az örök emberi hiúság, mely ugyancsak
 ki lenne elégtve, ha a mumiá-képek eredetjéi
 tudnák, hogy messze földön, a British Museum
 egyik termében is, millió meg milliók gyö-
 nyörködtek és fognak gyönyörködni csudála-
 tosan eleven képmásaikban. Bizony, az arckép-
 t stóknak mindenkör hatalmas lendítő kereke
 volt az emberi hiúság, dicsőségvágy, a földi
 halhatatlanság. Igaza van Wasser Scott Dick-
 Tin-o-jának, a művészek egy hatalmas osztálya

mindig abból élt, hogy adót vetett az embri
 hiúságra; olyan adót, amelyet az emberek
 izlésétől és bőkezűségétől sohasem sikerült volna
 kicsikarni. Levy that tax upon the vanity of
 mankind, which they cannot extract from their
 taste and liberality.

Amde ne bántson bennünket, hogy milyen
 rothadásos humuszból, térges földből szivja az
 életnedvet a gyökér, ha a fa maga színes, illa-
 tos virágot hajt. Felix culpa, áldott hiba az
 olyan, amelyből egy Tizianonak, vagy Velas-
 quez-nak remeke támad. Az arckép, a képmás
 nem egyéb mint festői ábrázolata egy személyi-
 ségnek, amint ez külső megjelenésében megnyi-
 latkosik. Az arcképfestés, már a i erre a névre
 érdemes, életrajzoló egyszersmind; nemcsak testi,
 de lelki szemekkel figyeli meg, mint lélekbuvár
 pszichológus az alakot, az egyént, s amit közön-
 séges halandó csak homályosan sejt, a jellem-
 zőt, az e mellett folyton változót, biztos for-
 mába foglalja. Az arcképfestés pregnáns, epi-
 gramma-szerű nyelven szól; varázskéze van, mely
 életnek álitja a nem-s edényt, a külső alakot,
 de megizleteti, érezteti velünk az abban pezsgő
 lelki italt, tartalmat, a pszihét is. Egy-egy
 életet ő-szeg-z, midőn a tündöklő szemek,
 a lélek tükrét, az eleven száját, az értelem kapu-
 ját, az arc jellemző, beszéd redőit, vagy rán-
 cait, testtartást és kézmozdulatot vaszonra vet.

Április 8-ikán megnyillik

Kálmán és Kálmán

Egész éjel francia és magyar konyha.

Nagy Sándor-utca 4. szám.

Erdélyi Borozója

Szolid és előzékeny kiszolgálás.

Kitünő erdélyi

Fővárosi mintára,
 pazar eleganciával
 berendezve!

borkülönlegességek.
 Nagy Sándor-utca 4. szám.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, április 3.

Kabos Ferenc alelnök fél 11 órakor nyitja meg az ülést.

Elnök bejelenti, hogy Jármí Béla megválasztása óta 6 hét elteltével, a választás ellen nem merült fel panasz. Jármít a szabályok szerint megválasztott képviselők jegyzékébe iktatták. — Beöthy László pénzügyi előadó szabadságot kért s távolléte alatt Papp Géza helyettesíti.

Napirenden

a belügyi költségvetés

vitája.

Szabó János a gyermekvédelemről beszél. A mostani gyermekvédelmi rendszer, amely fejlődése keretén áll, túlságosan megterheli az állami költségvetést s nem eléggé eredményes. Elveket ajánl, mely szerint a gyermekvédelmet fejleszteni lehet. — Beszéde végén kifejti, hogy mit ért a nemzeti munkának. Nemzeti munka az, amely nem meddő vitákba. (Nagy zaj baloldalon. Elnök többször csenget.)

Szabó János a költségvetést elfogadja.

Szerecsányi György: Reflektált Tisza beszédére és helyesli, hogy a nemzetiségeknél a fél anyanyelvén szerkesszék meg a hatósági végzéseket. A költségvetést nem fogadja el.

Blasár Béla: Szerecsányi kívánságát megvalósíthatatlannak tartja, a magyar államesszeme egységének és a magyar nyelv felsőbb-ségének veszélyeztetetése nélkül.

A vármegyei tisztviselők fizetésrendezését helyesnek, szükségesnek tartja. Ezzel kapcsolatban a közigazgatási szakkérdést is meg kell oldani. A tisztviselők megelőző gyakorlat után szerezenek képesítést. Ajánlatosnak tartja, hogy a közigazgatási szaktanfolyam időtarta-

mát egy évről kettőre emeljék. A közigazgatási tisztviselők magánmunkáitaiért járó díjazások szűnjenek meg s helyett emelje a kormány a tisztviselők fizetését. A komáromiak köriratát első látásra ő is méltatlankodva fogadta, de utóbb megnézte talált abban, hogy a komáromi tisztviselők türelmetlensége érthető. Kéri a kormányt, hogy ha képes adja meg a közigazgatási tisztviselőknek a szükséges egy millió koronát. A közigazgatási autonómia kiterjesztése mellett foglal állást. A költségvetést elfogadja.

Zelenyák János helyteleníti, hogy a egészségügy rendezését a közigazgatási hatóságokra bizzák. Az élelmiszer hamisítók üldözését intezivebbé kell tenni. Népszanatóriumokat szükséges felállítani. A nép, ha látja hogy egészségügyével foglalkoznak, megszűnik a felsőbb osztályok elleni gyűlöletük. A költségvetést nem fogadja el.

Szünet után.

Pál Alfréd a községi törvények módosítása tárgyában szólal fel.

Sümeghy Vilmos a jegyzők függetlensége érdekében emelkedik szólásra.

Pethő Sándor az általános választói jogot sürgeti.

Az ülés fél órakor ért véget.

A véderőreform ügyében nem döntöttek. Bár *Bienerik* osztrák miniszterelnökkel a mai napra tervbe vett tanácskozásokat arra való tekintettel, hogy az osztrák kormányelnök ágyban fekvő beteg, *el kellett halasztani*. A tanácskozást alkalmasint a legközelebbi napokban tartják meg. Mint a Budapesti Tudósítóval illetékes helyen közlik, gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnök a belügyi tárca költségvetésének elintézése után, előreláthatóan kedden délután rövid tartózkodásra ismét

Bécsbe utazik, hogy az osztrák miniszterelnökkel, aki addigra valószínűleg meggyógyul, tanácskozzék. A vasárnapi bécsi tanácskozások alkalmával *döntés semmi irányban sem történt*. Döntés csak gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök legközelebbi bécsi tartózkodása idején várható.

Az új közkórház ügye.

Módosított tervek.

Biharmegye új közkórházának ügyében végre tegnap a belügyminiszteriumból leirat érkezett, amelyben kilátásba helyezte a belügyminiszter, hogy az általa adott utasítások foganatosítása után jóvá fogja hagyni az építkezés ügyét.

A miniszteri leiratról adjuk a következőket:

A miniszter első sorban a felterjesztett terveken kifogásolja, hogy az első felvételi épület beosztása oly nagy méretű, miszerint fűtésére esik a költségeknek. Ezen az épületen föltétlenül módosítani kell. Kifogásolja a miniszter ezt elsősorban azért, mert az apácák lakhelye és a kápolna nem nyert megfelelő elhelyezést.

A nagyarányú beosztások alapjau a jobb móduak részére szanatorium jellegű helyeket szintén kifogásolja. Ezt úgy kívánja megoldani a miniszter, hogy a jobbmóduak ellátására 1—2 ágyas szobákat rendezzenek be és pedig a gyakornokok részére fölösszámban előirányzott szobák közül. Ezekben a szobákban az intelligensebb osztály megfelelő ellátást fog nyerni.

Ámbár az egész test és last not least a ruházat, ennek viselés módja is kinyilvánítja, jellemzi a belső embert, mégis főképp a fej az, mely által az egyéniség legjobban megnyilatkozik. E föld látható dolgai között az emberi fő a leg szebb és legtökéletesebb alkotása Istennek. A fő az egész test koronája, amelyen legvilágosabban megnyilatkozik az értelem és szív működése, élete. Ha már minden izem összehúzódás és megfeszülés, minden kinagulás és elernyedés: *kinyilatkoztatás*, nemcsak a szépségé, de az életé, a működésé: mennyivel inkább megtestesülés kinyilvánulás a fő minden vonala, felülete, minden domborulata és mélyedése, a bőr minden megfeszülése és lankadása, a vér eltünése vagy dusabb szétömlése az erekben, a fény és árny, a világos és sötét színek megoszlása, halaványság vagy elpirulás! A fő, melyben hatalmas csontokkal védelmezve a test legnemesebb lelelkibb része: az agy szék, a test királya, melyben a külvilággal való érintkezés összes szervei, az érzékek mind összpontosulnak, ime: ez az arckép, a képmástestő főtárgya. Az arcon ismét a szemekre kell legtöbb gondot fordítani. A szemek gyakran sokkal gyöngédebben és érthetőbben beszélnek, mint a száj. Ha akár ismert, akár ismeretlen embernek lelkébe akarunk látni, a szemébe tekintünk. Viszont szemünket takarjuk el legelőször, ha idegen kutatók előtt el akarjuk zárni keblünk szentélyét, ugymond Görres. Szemeink állanak ellen legtovább uralmunknak; mikor már arcizomainkat rég megfékeztük, ezek

még mindig lázonganak, s elárulják, hogy mi megy végbe a lélekben. *Lenbach*, a nagy arcképfestő művészete ténybeli igazolása Görres szavainak. Parancsoló erővel összpontosítja s alakjainak életét tekintetükben. *Döllinger* arcképében a tudós kutató szeméi néznek reánk, *Stuchnak* a festőnek szeméiben vad képzelem lángja lobog, mely eljövendő késő nemzedékek részére jellemzi személyi és művészi karakterét. Legbámulatosabbak mégis *Lenbach Bismarck* portréi. A vaskancellár, a német egység megteremtője két szomszédos hatalom Franciaország és Ausztria legyőzője, nyugodtan hátradőve ül vértess egyenruhájában; az erő biztos önértékes hanyagságával esnek kezei ölébe. A nem világos tekintete a közelfekvő dolgokon túlnéz, a távolban kutató; katonai nyersség szó egész megjelenéséből, mely nem arra való, hogy szeretetet ébresszen vagy kívánjon; ez a politikai szemé, aki világosan számot vet céljával, eszközeivel, azután megvalósítja azt egy erős szenvedélyes jellem minden makacsságával. Mindenki meggyőződhetik a képről, hogy a festő csakugyan középponttá tette rajta a szemét, valóságos pólussá, sarokká, mely körül minden mozdulat, minden arcjátek rezeg.*

Az arcképfestésnél természetesen főfontosságú a *hasonlatosság*, a hűség kérdése. Igaz

* Ismeretes dolog, hogy e bámulatos Bismarck-portrék mily hosszas és gondos megfigyelés eredményei. A kancellár külön nem igen ült a festőnek, de megengedte neki, hogy heteket föltsön nála s még a referádák alatt is, melyeket a titkár a festő kedvéért szándékosan nyújtott meg, vázlatokat készíthessen.

ugyan, hogy némely anarhisztikus jellegű irányok szószólói a hasonlatosságot csekély jelentőségű dolognak tartják, mint Maurice Donnay pompás darabjának *Le retour de Jerusalem* főnőszereplője Judith. A dráma harmadik fölvonásában saját arcképét mutatja egy idősebb férfi rokonának. Ez utóbbinak azon ellenvetésére, hogy hiszen ez a kép egy csöppet se hasonlít hozzá, így szól: *Kérem ez nem fotografia . . . tulajdonképen ez nem is arckép, hanem . . . értelmezés. Ce n'est une photographie . . . ce n'est pas même, à proprement parler, un portrait, c'est une interpretation. Semmiféle egyéni látás, melynek jogait némely modern művészek a képtelenségig viszik, nem szabadíthatja fel a festőt azon kötelezettség alól, hogy arcképe hű legyen. Ellenkezőleg, a minél teljesebb, tökéletesebb hűség, persze nem a lappáliai, jelentéktelen részletek szolgálai ábrázolásában, hanem a mondott lelki egyéniségének kidomborításában épen a művészet érdeke, a művészet követelménye. Minél tökéletesebben, láthatóbban veti vászonra az arcképfestő a modell egyéniségét, annál igazabb, annál élettel teljesebb lesz a kép, egyszóval annál művészebb. Persze az a festő, aki a maga nagyvási hóbortjában — milyen elterjedt most ez a betegség! — csak magát, a saját egyéniségét akarja előtérbe tolni, akkor, mikor *más* fest, hogy is törődne a modellhez való hűséggel? Hogyne képzelné, hogy amit ő összekomponál, teljesebb, igazabb egyéniséget fog adni, mint aminő: a természet alkotott?*

Alapítva 1829.

Bőjti idényre mindenki legjobban

WURST JÓZSEF

fűszer- és csemege kereskedésében

szerezheti be szükségletét, hol nagy választékban talál mindenféle pácolt és olajos *halakat*, u. m.: *angolnát*, bel- és külföldi *szardiniákat*, *pisztrángot*, *rákot*, stb., *sajt különlegességeket*, szárított és konzervált *főzelékeket*. 202

Naponta friss tea-vajat. Friss tavasszi töltésű ásvány és gyógyvizet.

Telefon 40.

A miniszter a pályázatok kiírásánál legnagyobb körültekintést ajánlja. Annak olyanoknak kell lenni, hogy gazdasági szempontokból egyáltalán ne essenek kifogás alá. Lehetőleg azért, elsősorban tanulmányozzák a talaj vízenyősségét. Ha ez megtörtént, állapítsák meg azt, hogy milyen épületeknél lenne felesleges az alápcézés. A jelenleg tervezett pincék, melyek minden épület alatt lennének, gazdasági szempontból kifogásolandók, mert a kórház gazdálkodása nem kíván meg olyan sok pincét s ez az építkezést túlságosan megdrágítja.

Kifogásolja a miniszter a tervekben felvett igazgatói lakáshoz tartozó melléképületeket, az istállót és kocsislakást. Ezt a miniszter egyszerűen törölte a tervekől. Ha ezeket a módosításokat foganatosítja a vármegye, úgy a miniszter majd jóvá fogja hagyni a terveket.

Az építendő kórház költségeire a miniszter a következő alapokat jelöli ki: Elsősorban a vármegye által már megszavazott 1 százalékos pótdadó, mely 50 éven keresztül lesz fizetendő. Második fedezeti alap a jelenlegi kórház telke, mely értékesítendő. Harmadikban a csatornázási összeg megtérítése, melyet Nagyvárad város tartozik megfizetni.

A még fedezetlenül maradt részt a kórház évi költségvetéséből kell beállítani és a napi ápolási bevételekből kell fizetni.

A fenti módosításokkal 70,000 korona megtakarítás mutatkozik. Ily összegű megtakarítást pedig azért kellett eszközölni, mert a kórház bevétele amúgy is túl van terhelve. A kórház így is köteles lesz évenként 108,252 koronát törleszteni.

Hasonló ehhez némely impresszionista festők tévedése, kik materialisztikus felfogáshoz és milieu elméletükhöz híven, nem ugyan a maguk, hanem az ábrázolandó modell egyéniségét lebecsülve, annak lelkének karakterével nem törődve, még az arcképen is csak médiumnak tekintik az embert, hogy rajta, valamint környezetén koloniztikus, fény és árnyhatásokat produkáljanak. Nem én mondom, de Franciaország egyik legnagyobb esztétikusa, *Robert de la Sizeranne*, ami most következik. »Az arckép célja, megmutatni nekünk azt, ami a legszemélyesebb egy emberi lényen, ami legbensőbb, ami leginkább ő. Le bec du portrait est de nous montrer ce qu'un être humain a de plus personnel, de plus intime, de plus lui. Szabad ég alatt fesse őt, lák alatt, megtörtént a világ az ágak árnyékaitól, tarkóztan a visszfényektől, az impresszionista festő azt mutatja rajta, ami a legteljesebb, amit a környezet idéz e ő, ami leginkább más. Az arcképfestő célja elvonni modelltől a környezetiőt, azt mutatni meg, amiben különbözik attól. Az impresszionista tétel ellenkezőleg arra kötelezi a festőt, hogy visszamerítse a modellt a környezetbe, mint valami sokszínű fürdő-folyadékba, hogy szétszórja a lelkét a dolgok lelkei között, elfojtsa szavát a lények mormogásába, hogy elvakítsa tekintetét a virágok ragyogásával, egyszóval hogy eltüntesse őt a nagy mindenségben.« Kell-e nagyobb mestere a színnek, mint *Tiziano*, a fény és árny küzdelmének, *Rembrandt*; nos, ők a ragyogó kolorit, a bűnös alairóscor mellett sohasem feledkeztek meg arról, ami az arcképnél főfontosságú az egyénről, az emberről, a lélekről.

A kölcsön felvételére, valamint a megkötendő szerződésekre a miniszter külön fog intézkedni.

A képtárlat vasárnapja.

— Matiné Tea-zsur. —

Vidéki városokban a képtárlatoknak sok közönséget kell küzdenie. Annál meglepőbb az a fölkarolás, melyben Nagyvárad közönsége a Szenes-Kézdi tárlatot részesíti. Nap, mint nap mozgalmas élet uralkodik a vármegyeházán, ami külsőben nagyon érthető is, mert rég nem állított ki itt Varadon két oly kiforrott mester, mint Szenes és Kézdi.

Az elmúlt vasárnap pedig éppenséggel a képtárlat körül zajlott le. Az egész napon át ott rajzott Nagyvárad intelligens és művészi közönsége, mely a nemes és tiszta művészetet mindig meg tudta becsülni. Művészi alkalom ritkán hozott össze Nagyváradon ennyi közönséget.

A délelőttöt a képsorsolás vette igénybe. Három művészi kép került sorsolásra, melyeket dr. Fekete Béla és a 221. és 235. számok eddig nem jelentkezett tulajdonosai nyertek meg.

Déután volt a tea-zsur, melynek befolyt jövedelme az élesdi Bethlen üdülőhely felsegélyezésére fordították. Ezt megelőzőleg matiné volt, melynek keretében dr. Némethy Gyula theologiai tanár az arcképfestésről tartott igen nagybecsű felolvasást. A magvas esszét lapunk tárciarovatában egész terjedelmében közöljük.

Szerepeltek még a matinéon dr. Fráter Pálné Károlyi Leona urnő, aki az ő kitűnő egyéniségével egy pár frappáns énekszámot adott elő. *Étsy* Emilia Farkas Imre köteményeiből szavalt nagy hatással.

Matiné után a díszes közönség teához ült

és kedves hangulatban maradt együtt egészen este 8 óra feleig.

A megjelent igen nagyszámu közönségből a következőket sikerült feljegyeznünk:

Ur hölgyek: Dr. Miskolczy Ferencné, Miskolczy Agnes, Hlatky Endréné, Hlatky Ducy, Fráter Barnabásné, Fráter Margit, Pallay Lajosné, Werner Kálmánné, Jurieskay Zoltánné, Grallert Konrádné, Pajor Kálmánné, Pajor nővérek, Örley Györgyné, Geletha Gézánné, Huzella Gyuláné, Huzella Ilonka, Örley Anna, özv. Cifra Gerőné, dr. Aszalay Gyuláné, Nagy Miklósné, Schweiger Edéné, dr. Krüger Aladárné, Markovits Károlyné, Sztaniszlavszky Adolfné, Miskolczy Barnabásné, Miskolczy Pálné, Darvassy Lajosné, Bordé Ferencné, Nadányi Károlyné, Nadányi Miklósné, Nadányi Ilonka, Fényes Lorándné, Rednik Gáborné, Ertsey Péterné, Urbán Adolfné, Csák nővérek, Rendes Vilmosné, ifj. Markovits Mórné, dr. Móritz Ernőné, Szilágyi Sárka, Szilágyi Lajosné, dr. Medvigy Ferencné, dr. Sarkadi Lajosné, dr. Fráter Pálné Károlyi Leona, Schönberg Rózi, Zsigmondi Anna, Étsy Emilia, Hunyadi Józsefné, Dutka Akosné, Pataky Lászlóné s.b.

Férfiak: Fetser Antal felsz. püspök, Hlatky Endre főispán, dr. Miskolczy Ferenc főispán, Fráter Barnabás alispán, Széchenyi Jenő és dr. Karác önyi János kanonokok, dr. Ertsey Péter, Rednik Gábor orszgy. képviselők, Ránffy Zsigmond alezredes, Nagy Márton, Wertheimstein Alfréd, Darvassy Lajos, Fráter Emil, Bordé Ferenc, Markovits Károly, Gvallert Konrád stb.

Ujabb indeminítás. Mint félhivatalosan jelentik, a király a mai kihallgatásokon felhatalmazta a magyar kormányt, hogy az *indeminítás meghosszabbítását* kérje a parlamenttől. A kormány a költségvetési vita tartama szerint fog élni ezzel a felhatalmazással és az új indeminítási javaslatot a képviselőháznak egyik legközelebbi ülésén beterjeszti.

Az egyéniségnek, a lelkiének a jellemnek kifejezésére a *vonat*, az *alak*, a *mintázat* van első sorban hivatva, a fény és szín csak másodsorban. Epen azért, ha van is jogosultsága a széles ecsetkezelésnek, összefoglaló ecsetvonásoknak, ez a szabadság nem terjedhet odáig, hogy a szín kedvéért meghamisítsák az alakot az alak és fő anatómiáját, különösen nem az arcképfestésben. Némely modern képen az elnagyolás terén szeretnek *Velasquezre*, mint őstükre hivatkozni. Nos tehát, ott van az ő legcsudásabb portréja, egy azon képek közül amelyet, ha egyszer láttunk nem feledhetünk többé, *X. Ince pápa* képmása a Galeria Doriában, Rómában. Első kiállításától kezdve mindig úgy szerepelt, mint a művészet csudája. A legünnepelebb festők, szobrának olasz létükre egyszerre behódoltak a spanyol Velasquez előtt, mikor kiállította azt. Olyan megdöbbentő életigazság van benne, hogy minden percen várjuk, mikor kel föl karosszékéből. Bizony nem szín és fényfoltok összessége ez a kép csupán, hanem széles ecsetvonásai mellett is jól megmintázott alak és eleven arc, melyre kiül a rendkívül erélyes és agyafurtt pápa egész lelki egyénisége karaktere. Széles ecsetvonások mellett is határozott rajta az anyagfestés is, selyem a manteletta, vászon a kari g. réz a karosszék foglaltja és nem egyforma rücskös felület, mint némely modern festőknek vászna, mint Ferenczy, Kernstoc vagy Fényes Adolf képei.

Végezetül engedjék meg mélyen tisztelt hölgyeim és uraim, hogy Rómából a Galeria Doriából Londonba szálljunk képzeletben, a National Gallery a Nemzeti Képtár fényes csar-

nokába. Itt függ Gainsborough a legnagyobb angol arcképfestők egyikének gyönyörű képe, *Mrss Siddons* képmása. Ő volt a legnagyobb tragikája az angol színpadnak. Mikor először lépett fel a Drury Lane deszkáin, úgy megrázta a hallgatóságot, hogy többen elájultak és ki kellett őket vinni a színpadról. Néha még színész-kollégái se tudták kivonni magukat büvöletes hatása alól. Egy alkalommal valami Charles Joung nevezetű fiatal színész annyira elvesztette mellette önuralmát, hogy teljesen megzavarodott, elakadt szerepében. Meg sem szólalt, míg Siddons rá nem szúrt: *Mr. Joung recollect yourself: szedje össze magát.* Hazlitt, valamint többi kortársai úgy beszélnek róla, mint valami fensőbb ihletű próféta asszonyról: *Power seated on her brow, passion emanated from her breast, as from a shrine.* Hata om székel szemő dőken, szenvedély áradt kebléből. *Sir Joshua Reynolds* mint a tragédia műzsját ábrázolta; *Romney* főleg női báját vetette vászonra, de talán a harmadik nagy művész Gainsborough képe a legbámulatosabb. A XVIII. század utolsó évtizedének gazdag, festő, nagy dekoratív hatású öltözetében ül a képen. A kép technikája is pompás szolid, színezése harmonikus, velős, erőteljes eredeti, de a fő mégis az impozáns remek arc és nyugodt, szinte olympusi nyugalma és főnségű tekintete; érezzük, hogy e nagy sötét szemek villámokat lövellnek a felkorbácsolt harag perceiben; érezzük, hogy e szép magas impozáns megjelenésű nőben kivételes arányú művészi szellem lakott, mely büvöletbe ejtette hallgatóságát s a letűnt száz év óta e gyönyörű kép erje által leköt, belincsel mindenkit ma is. Gainsborough itt

Meglepő kötéréjü.

Rendkívül kiadó.

Kitünő és olcsó.

PORTLAND-

CEMENT

SCHAUMBURG-LIPPE herceg beremendi gyárából.

KONDOR DEZSŐ, Nagypiacz,

FÜCHSL-PALOTA, Telefon 969.

Cementcsövek, fedéllemez, elszigetelőlemez, aszfalt és cement munka. Mintákat ingyen küld.

A Leszámitoló bank közgyűlése.

A magyar pénzvilág kitűnőségei Nagyváradon.

A Leszámitoló és Jelzálogbank, Nagyváradnak ez a rohamosan fejlődő és egyre jobban megizmosodó pénzügyi intézete vasárnap ismét egy jelentős lépést tett előre. Öt ezer darab részvényt emelte alaptőkéjé, úgy hogy ma a Leszámitoló bank négy és fél millió alap és tartaléktőkével a magyar pénzvilág egyik igen jelentős vidéki tényezőjévé lett.

A közgyűlésen jelen voltak:

Szűcs Gyula udvari tanácsos, vámosatyai Fábry Samu, Rendes Szidor, Moskovits Miksa, dr. Goldberger Miksa, élesdi Schwartz Jakab, dr. Friedländer Sámuel, Keszthelyi Zoltán, Weisz I. Miksa, alsóterényi Auer Róbert, Deutsch Herman, Frankl Zsigmond, Bartsch Arthur, Mittele Ede, Fehér Dezső, Feldmann Izidor, Bernstein Simon, Nagy György, Varga Gábor ifj. Ullmann Izidor, Balogh Kálmán, Klein Andor, Réder Ferenc, dr. Popovics György, Rosinger Miklós, dr. Weimann Izó, Lusztig Armand, Vitán Zoltán, Sártori Lázló, Ullmann Rudolf, Sas Ede, dr. Rozvány Jenő, Oláry Gyula, Lindenbaum Ignác, Goldföder Sámuel, Bródy Samu, dr. Várady Odón, Biró Sándor, Pospiss Géza, dr. Sámson Márton, Hegedűs Nándor, Weisz József, dr. Illés István, dr. Tóth Ferenc, Friedländer Herman, Márkus Bernát, Csernecky József, dr. Krüger Aladár, Kain Jakab, Neumann Mór, Széles Gyula, Grünwald Jenő, Schwartz Soma, Munk Mór, Balog Árpád, Mezey Márton, dr. Papp I. Romulus, Aufrecht Mór, Reisz István, Fisch Móritz.

A közgyűlésen a részvénytársaság elnöke: Szűcs Gyula udvari tanácsos elnökölt, aki a

megközelítette a hollandi arcképfestés nagyjait: Halsot, Rembrandtot, egy nagy egyéniség egy nagy élet summáját adta: *leket* öntött vásznába.

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim! Robert Clermont Witt pompás könyvében Horó to look at pictures? (Hogy kell képet nézni?) azt mondja, hogy az értelem és erkölcsi, tehát lelki elemek ma annyira divatos mellőzése a festészetben a figurális festést merőben dekoratív süllyesztette le. Végelemzésben ugyan ez az érzékekre való hatás pusztán alak és szín által minden tekintet nélkül az értelemre, kevésben különböznék azon hatástól, melyet egy kárpit vagy szép himzés gyakorol, ha mindkettő rajzban és színben kiváló. Azonban egy igazán művészi festményen nem lehet az értelmi és erkölcsi érdeket szem elől téveszteni, mert egy festmény nem csupán szépen és összhangzón kombinált vonalak és színek összessége. Minden művészet lényegében véve *emberi* s arra kell apellálnia, amit találóan, bár némileg illogikusan természetünk emberi oldalának nevezünk. Stizyowsky, a legnagyobb német művészettudós egyike Die bildende Kunst der Gegenwart c. könyvében azt írja, hogy az életnek modern materialisztikus fölfogása, mely az embert megfosztja a teremtés koronájára rangjától a plasztikának halálos döfést ad. Kenz-ichneud für unser modernes Leben ist also etwas, das der Plastik geradezu der Todesstoss geben muss, die *Entwertung des Menschen* und der Menschen-gestalt. A tájképi elem utengése, a környezet befolyásának tulbecsűése, az emberi elem leki csinylése beléillik az ázsiai rég stagnáló lemondással teli pesszimistikus kulturák keretébe, de az aktív, az expanzív nyugati, európai kulturában, mely világrészeket hódított magának való-ságos anakronizmus. Adja Isten, m. t. hölgyeim és uraim, hogy a mi művészeink és főleg arcképfestőink, a Tizianok, Velasquezek Lombachok a világ legnagyobb arcképfestői példájára örökössé meg a küzdő, a baladó, a szabad embert, az ideálokért hevülő, hogy így a nagy költő szavai szerint

nemzetünknek minden nyomdokára Ragyogjon *emberméltóság* sugára!

jegyzőkönyv hitelesítésére Oláry Gyulát és Bartsch Arthurt kérte fel. A gyűlés meggyitása után Moskovits Miksa vezérigazgató olvasta fel a következő igazgatósági jelentést:

Tiszelt Közgyűlés!

Folyó év február 12-én tartott közgyűlés határozatából 5000 darab részvény jegyzésére kibocsátott felhívásunk eredményéről a következőkben van szerencsénk beszámolni:

A részvények teljes számban jegyezve, ami iránt eredetileg sem volt aggályunk, oly annyira, hogy az ilyenkor szokásos biztosítéki intézkedés, sindiktus alakítását az esetleg nem jegyzendő részvények elhelyezésének biztosítására alakítani szükségesnek nem tartottuk.

Törekvésünk ezáltal főleg arra irányult, hogy a részvények tőkeerős, szilárd kezekbe kerüljenek, másrészt a részvények elhelyezésével oly összeköttetést teremteni, melyek intézetünkre nézve egyébként is előnyösek.

A kitűzött cél teljes mértékben sikerült. A részvényeket nagyobb tételekben jegyezték Szűcs Gyula elnök ur önméltósága, a Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcson r. t., az Aradi Első Takarékpénztár.

A Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcson r. t. jegyzésére azért helyeztünk különös súlyt, mert ezen egyik legrenomátiabb intézete az országunk programjába vette a záloglevél kibocsátását és bennünket így arra képesít, hogy az eddig meglehetősen terjedelemben és sikerrel folytatott jelzálogüzletet még kiterjedtebb mértékben üzhessük és mivel az intézetnek illusztris vezetősége erős képviselőt vállalt az igazgatóságunkban, így az intézet jelzálogüzletünket már keletkezőkor ismerve, a lebonyolítás gyorsaságát és simaságát már előre biztosítja.

A delegált urak személye egyénileg is oly erkölcsi érték és nyereség, mely részvényjegyzés nélkül is alkalmas arra, hogy intézetünk presztigét pusztán nevükkel is emeljék.

Az Aradi Első Takarékpénztár, hazánk egyik legrégebb és méltán legtekintélyesebb intézetének jegyzése rendkívüli súlyjal bír erkölcsi értékén kívül azért is, mert szerencsénk van ezen kiváló intézettel már évek óta jelentékeny üzleti összeköttetést folytatni és ezen jegyzésben szerves biztosítékát látjuk az összeköttetés fejlődésének és fokozásának.

Ezen két intézetnek vállalt érdeklősége függetlenségünket minden irányban biztosítja, amelyre különös szükségünk van most, amikor az immár 24 millió kölcson állagunk jelentékeny megnövekedésére van kilátásunk.

Különösen büszkék vagyunk Elnök Ur önméltóságának a jegyzésére, mert intézetünk megismerése után méltónak tartott bennünket 1000 darab részvényének megkészerzésére.

A részvényeknek ily módon való elhelyezése már is azt eredményezte, hogy a helyi piacon a részvények forgalmi értéke jelentékenyen megnőtt.

Tisztelettel kérjük, hogy ezen jelentésünket tudomásul venni sziveskedjenek.

Az éljenzéssel fogadott jelentés után dr. Friedländer Sámuel intézeti ügyész javasolta, hogy az intézet megnövekedett kereteinek megfelelőleg az igazgatóság tagjainak számát 15-re, a felügyelőket 8-ra emeljék föl. Javaslátot is tett a megválasztásra nézve s javaslatát a megválasztandók egyéniségének rendkívül talpraesett, frappáns hatású jellemzésével indokolta. Ennek alapján igazgatókká megválasztottak:

Szűcs Gyula udvari tanácsos, Stein Armin a Ferenc József rend tisztje, vámosatyai Fábry Samu és alsóterényi Auer Róbert, valamennyien a magyar pénzügyi világ kitűnőségei, akiknek a nagyváradai pénzügyi világgal való ez az állandó kapcsolata közgazdasági életünknek nagy nyereséget jelent. A felügyelő bizottság új tagja lett Lindner Bernát, a Terézia igazgatója.

A közgyűlés után a igazgatóság tartott

ülést, amelyen a közgyűlés határozatából kifolyólag a *végrehajtó bizottságot* választották meg, amelynek elnöke Keszthelyi Zoltán, tagjai Stein Armin, Moskovits Miksa és Friedländer Sámuel lettek.

Szűcs Gyula indítványára az igazgatóság elnökévé egyhangulag Moskovits Miksa vezérigazgatót választották meg. Akinek az intézet felvirágoztatásában eddig is oroszlan-része volt, s akinek tudása és szorgalma a jövő fejlődésnek is egyik biztos záloga.

A képviselői fizetések felemelése. A képviselőház folyosóján ma délelőtt Mussa Gyula képviselő ívet körözött, olyan indítvány érdekében, mely a képviselők illetményeinek felemelését célozza. Az ívet minden pártból többen aláírták.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató:

Április 7. A Kath. Kőr. utolsó bűjti estélye a főgimnázium dísztermében d. u. 6 órakor.

Április 27. D. u. A Biharmegyei nőegylet évi közgyűlése.

Kesergés egy kicsapás fölött.

Vasárnap egy erősen szombati ízű nyílt levél jelent meg a páholy nagyvárad lapjában. Egy kicsapott gimnazistát siratott el valami névtelen ur, úgy tüntetve föl a kicsapottat, mint a klerikalizmus áldozatát.

Megjegyezzük, hogy az esetet ismerjük és tudjuk régóta, de az illető diák családjára való tekintettel hallgattunk róla. Ha azonban lapjárunk megpiszkálta az ügyet, hát hadd vázoljuk pár szóval az *igazságot*.

Mindössze az történt, hogy március 15-én a főgimnázium VI. osztályának egy zsidó vallású tanulója osztálytársai szemeláttára kitűzött magára egy kokárdát. Ez semmi, mondja ön. Igaz. De: hová tűzte ki? kérdem én. On elkezd találgatni. A kabátjára? Nem. A mellényére? Oda sem. Csak nem a nadrágjára? De olyastormán. A gyomrára? Nem; ellenkezőleg. Kitűzte a magyar nemzet jelvényét egy nemzeti ünnepen, amikor szívünk fölő tűzzük, kitűzte ő is — azért, hogy meggyalázza, hogy megvetését ilyen alávaló módon dokumentálja.

A diákokat megkérdezték, akik szemtanúi voltak ennek a meggyalázásnak, mi volt az: éretlen tréfa, vagy tudatos és botrányt keltő tüntetés? Mind az utóbbit vallotta. Ha egy nemzetiségi ifju tesz ilyet, statárialiter kicsapják, hogy csak úgy füstöl. De: zsidó volt, hát csak azt a tanácsot adták neki, menjen másfelé; irgalmaztak neki s az ifju megfogadta a jó tanácsot; azonnal kilépett.

Ez az eset. Ezért burcolják meg a főgimnázium tanári kárát. Még a holtaknak sem hagynak békét. Azt hiszik, voltak valaha olyan tanárok a főgimnáziumban, akik ilyesmit becsületes magyar férfi létükre lenyeltek volna?

Hát csak jobb lesz ezzel az ügygyel hallgatni, mert ha sokat kell róla írunk, egyszer csak ki talál szaladni a tollunkból a tettes neve. Az pedig a páholyban a hitsorsosa s nem nekünk lesz kellemetlen.

* Személyi hír. Dr. Hoványi Géza országgyűlési képviselő Nagyváradra hazatért.

* Takács Menyhért Nagyváradon.

Takács Menyhért, a jászóvári premontrai-rend prépostja tegnap Nagyváradra érkezett. A prépost a rend szentmártoni gazdaságát fogja megvizsgálni s egyben intézkedik a várad-szentmártoni rendház restaurálásáról, melyben legközelebb a kiérdemesült rendtagokat fogják elhelyezni.

* Hieronymi miniszter beteg. Hieronymi

Károly kereskedelemügyi miniszter influenzában megbetegedett. Vasárnap reggel a beteg miniszterhez elhívták báró Korányi Sándor egyetemi tanárt, aki a legteljesebb nyugalmat ajánlotta a betegnek. A kormány Budapesten időző tagjai és a nemzeti munkapárt tagjai csaknem valamennyien érdeklődtek a beteg miniszter állapota iránt.

* Az új bécsi nuncius. Rómából jelen-

tik, hogy az új bécsi nuncius, Monsignore *Bavona* március 25-én hagyta el eddigi állomását, Rio de Janeirót. Európába érkezése után első sorban szülőföldjét, Rocca di Cambiót látogatja meg, majd Rómába megy, ahol a pápától átveszi megbízó levelét.

* Hegedüs Lóránt előadása. A gyár-

iparosok országos szövetségének nagyvárad-i fiókjá vasárnap délelőtti díszgyűlést tartott a nagyvárad-i kereskedelmi és iparkamara dísztermében s ennek keretében tartotta meg dr. *Hegedüs Lóránt* orsz. képviselő, az orsz. szövetség igazgatója előre hirdetett előadását. A gyűlésen dr. *Moskovits* József elnökölt s jelen voltak *Hlatky* Endre főispán, *Mangra* Vazul, dr. *Márkus* László, *Ertsey* Péter orsz. képviselők, *Huzella* Gyula kamarai elnök, dr. *Molnár* Imre jogtanár, a bankok igazgatói stb. Dr. *Moskovits* József megnyitó beszédében válaszolt a szövetség működéséről, *Hlatky* Endre főispán pedig üdvözölte *Hegedüs Lóránt* képviselőt. — Eután megkezdte *Hegedüs* érdekes, szellemes előadását, amely bizonyos helyel-közzel nagyon politikai is volt s nem nélkülözötte a koalíció igazságtalan bírálását. Beszédében sok hamisalap volt s így hamisak voltak az ezekből levont következtetések is. Válaszolt a mostani földéhséget, a kivándorlást s mindezek orvoslását a kötött birtokok felszabadításában látja kellő megváltás mellett. Annál veszélyesebbeknek tartja a kötött birtokokat, mert azok túlnyomólag a magyar vidékeken az Alföldön és a Dunántúlon vannak. Rátért a drágaságra, amely mindenütt áldás, de nálunk azért veszedelem, mert mindenki nyugdíjas, kötött jövedelmű állások után törekszik, míg másutt a drágasággal karöltve jár a munkadíjak emelkedése. Az állam folyton szaporítja a tisztviselői kart. Így azután a drágaság agyonnyomja a középosztályt. A gyár- és iparosoknak törekedni kell, hogy az általános választói jog létrejöhessen. Hosszasabban beszélt az önálló vámterületről, amely könnyen nagy károsodással járna. Ezt a kérdést különben Németország uralja teljesen. Csak ha enyhíti Európa védvamos politikáját, csinálhatjuk meg a mi önálló vámterületünket. Különben előadta egy saját találmányát, amit mint hadügyi előadó a tábornokoknak is előadott. Az államnak a legtöbb jövedelmi forrása a pálinka. Ma már csak ez emelhető. De ennek is elmegegyünk a határáig. A Drougnaughtok szaporítására tovább is szükség lesz, s akkor a hadsereg maga fogja szorítani, hogy bizonyos fogyasztási cikkekre Magyarország és Ausztria között fogyasztási vámhatár állítsassék fel a hadügyi kiadások fedezése végett. Ebből azután könnyen meglehet csinálni az önálló vámterületet. Az előadást élénken megtapsolták.

* Új vasuti forgalmi főnök. A keres-

kedelemügyi miniszter a m. kir. államvasutak elnök-igazgatójának előterjesztésére *Singlár* Gyula vasuti főellenőrt nagyvárad-i forgalmi főnökké nevezte ki. *Singlár* régebben már volt Nagyváradon s mint vasuti forgalmi hivatalnok teljesített szolgálatot a nagy állomá-

son. A társadalomnak akkor igen kedvelt, tevékeny tagja volt. Felesége is idevaló leány *Fancsó* Lajos káptalani számtartó nővére, *Petrás* Gyulát az eddig nagyvárad-i forgalmi főnököt a kereskedelmi miniszter a kolozsvári üzletvezetőség számosztályába helyezte át.

* **Ujabb felhívás az adózó közhöz-** séghez. Ismételve felhivatnak mindazok, kik az 1911 évre nyilvános számadásra kötelezettséget vállalt az egyleti adóra vonatkozó vallomásukat, a már közzétett határidőben be nem adták, hogy ezt a vallomásukat 8 nap alatt annyival is inkább adják be, mivel ellenkező esetben adójuk törvényben meghatározott súlyos következmények terhe alatt — hivatalból fog megálapítani. Nagyvárad, 1911. április 3. Városi adóhivatal.

* Takács Menyhért dr. jászóvári pré-

post a főgimn. Mária-kongregációjában. A főgimn. Mária-kongregáció minden hó első napjaiban zártkörű díszgyűlést szokott tartani az ezen alkalomra kápolnaszerűleg felszított rajzteremben. Vasárnapon tartott havi gyűlés fényét és erkölcsi tartalmát nagyban emelte, hogy a főgimnázium áldozatkész kegyura és a kongregáció fővédnöke *Takács* Menyhért dr. jászai prépost is megjelent *Novotny* S. Alfonz főgimn. igazgató kíséretében, akit a kongregánisták lelkes éljenzéssel fogadtak. »Te vagy földi életünk reménycsillaga« c. gyönyörű ének elhangzása után *Szilágyi* Dózsa prézes üdvözölte a prépostot, hangsúlyozva, hogy az ifjúság szenvedélyektől meg nem tépett, az élet küzdelmei által érdessé nem tett, hinni tudó lelkeinek tisztelete, szeretete csak őszinte lehet. Válaszolt egyúttal a kongregáció eddigi történetét, hogy igyekezett gyakorlatilag megvalósítani a kongregáció célját: Keresztény közszellem megteremtését az ifjúság körében, az intézet kath. jellegének az igazi erkölcsi tartalmát megadni. Majd egy ötödik osztályosnak mélyen átértett szavai után a kongregációnak egyik VII. osztályos tisztviselője tartott nagyon sikerült előadást, amelyben megkapó példákkal vázolta az igazi lelki szabadságot, az igazság feltétlen szerelmét, amely a jellem alapja. Utána tesztelt figyelemmel kísérve a prépost szövegét az ifjúsághoz az ő ismert szónoki rutinjával, gondolatának mélységével, stílusának emelkedettségével és elevenségével. A prépost boldognak mondta magát, hogy ezen a házi ünnepélyen megjelenhetett, amelyen a hallottak alapján meggyőződött a kongregáció lélekemelő céljáról: kiragadni az embert az anyagi felfogásból megszabadítani a lelket a kínos, lenyűgöző pesszimizmusból. Aki nem hisz, az a születés és halál közt csak szenvedést lát, amit élvezetekbe való elmerüléssel próbál felejtetni, de a kinek hite van, az ezt küzdelemnek tartja, ami az utat az örökkévalóság felé. Majd buzdította az ifjúságot az egyház iránti szeretetre, amely az emberi szenvedélyek harcának mindig célpontja lesz, hogy a kongregációban lélekben megerősödjön a nagy benső és külső harcban győztesek legyenek. Az ifjúság mélyen meghatva énekelte a befejező vallásos és hazafias Mária éneket.

* **Az ifjúsági lövésztanfolyamok ügye.** Az ifjúsági lövésztanfolyamok szervezésére vonatkozó rendeletet már a múlt évben kiadta az alispán a főszolgabíráknak, aiktól erre vonatkozólag csak tegnap érkeztek be a jelentések. A vármegyében Szalárd, Cséffa, Derecske, Tenke, Biharkezes, Sárret azok a járások, amelyek egyáltalán nem hajlandók szervezni a tanfolyamot. A székelyhídi járásban a megfelelő lőtér hiánya miatt nem tudják szervezni a tanfolyamot. Egyedül a margitai járás

az, ahol *Markovits* Manó főszolgabíró elnöklétével megalakult a szervező bizottság és remélhetőleg eredményes munkát is fog végezni. Az ermhályfalvai járásban kilátásba helyezi főszolgabíró, hogy Ermhályfalván, Bagamérban és Érsemjén községben talán meg lehet majd alakítani a tanfolyamot.

* **Automobil fecskendő a tűzoltók részére.** Nagyvárad városa a tűzoltó intézmény részére egy automobil-fecskendő és egy automobil-szerkocsi beszerzésére újabb pályázatot hirdetett. A kitűzött határidőben hat ajánlat érkezett be és pedig különböző típusú gépekre; tisztán benzinnel hajtásra és szivattyuhajtásra, vegyes üzemre, vagyis a hajtóerő benzinnel és szivattyu-villanyra és megfordítva. Pályáztak: 1. A Magyar Vaggon és Gépgyár R.-T., Győr; az autofecskendőre 28,207 korona, az autoszerkocsira 23,607 koronával; — a Vereingte Feuerwerkgeräte Gesellschaft, München, az autofecskendőre 39,500 korona, a szerkocsira 30,500 korona; — Bárdi József Budapest a fecskendőre 35,000 korona, a szerkocsira 33,000 korona; — Köhler István Budapest, a fecskendőre 37,500 korona, a szerkocsira 23,900 korona; — Magyar Bencz R.-T. a fecskendőre 32,600 korona, a szerkocsira 22,500 korona és végül a Siemens Schuckert művek cég csak a szerkocsira 26,000 koronával. A városi tanács tegnapi ülésén *Lukács* Ödön tanácsnok, tűzoltó főparancsnok terjesztette elő az ajánlatokat azzal, hogy ő nincs abban a helyzetben, hogy az ajánlatok közül bármelyiket is javasolja, mert a különféle típusú gépeket csak működésben ítélik meg. Ezért javasolja, hogy *Köszeghy* József főmérnök, ő, mint tűzoltó-parancsnok három városban tekintse meg az ilyen automobil-fecskendők működését. Ha ezen javaslatot a törvényhatóság nem fogadja el, a közgyűlés maga határozza meg, hogy milyen típusú gépeket rendel.

* **Ajánlat telekvételre.** A városi villamos telep mellett *Ehrenfeld* Mártonnak van egy üres telke, mintegy 2200 négyszög méter nagyságban, amelyet most felajánl Nagyvárad városának, hogy a városi villamos telep kibővítése céljára vásárolja meg. 20,000 koronát kér a területért. Az ajánlatot a villamos telep igazgatója azzal mutatja be Nagyvárad város tanácsának, miszerint 6-8 év múlva, bővítés esetén odajut a villamos telep, hogy a szóbanlevő telekre szüksége lesz. A telekért azonban kissé nagy összeg a kért 20,000 korona.

* **Kinevezések a postánál.** A hivatalos lap legutóbbi száma több mint ezer postás kinevezését közli. A sok név között alig akad nagyvárad-i. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter *Soós* Zoltán posta és távirtda segédtitkárt a VII. fizetési osztályba titkárra nevezte ki. A királyi posta és távirtda vezérigazgatója *Veres* Erzsébet, *Kelepecs* Alojzia, *Bagdi* Erzsébet, *Bauer* Mária, *Simenszky* Gyuláné sz. *Hódl* Romána és *Tóth* Mária posta és távirtda kiadó-nőket kezelőnökké, *Tóth* Lajost pedig altisztte nevezte ki.

* **Ismét panasz a csökmői temető miatt.** Annak idején megirtuk, hogy a csökmői temető elhanyagolt állapotai miatt panaszt tett az ottani gyógyszerész. A panasz alapján a vármegye elrendelte a temető rendezését. Tegnap ebben az ügyben újabb panasz érkezett az alispánhoz. A panasztevő elmonyja, hogy a temetőben a napokban rendbe akarta hozatni gyermekeinek sírját, amikor megdöbbentve konstatálta, hogy a sírok mellett a keresztet ki vannak törölve s azokat valaki elhordta. Az esetet bejelentette az eljárásságnak is, amikor kérte a temető sürgős rendezését. Az eljárás erre azt a kijelentést

tette, hogy a rendezésbe évek is beletelnek. Tekintettel a türethetetlen állapotokra a pánasztevő kéri a temetőőr sürgős feltogadását.

* **A mentők március havi működése.** A nagyváradai mentő-osztály március havi működéséről most állítja össze a kimutatást Gráczner Lajos szolgálatvezető parancsnok. A kimutatás szerint a mentők 6 súlyosan sérültnél 33 egyéb betegnek nyújtottak első segélyt. A mentő intézmény fennállása óta a mentők 4006 esetben vonultak ki.

* **Első magyar általános biztosító társaság** március 19-én tartotta évi rendes közgyűlését Csekolics Endre gróf v. b. t. t. elnöklésével. Az 1910. évi üzletet lezáró számadást és a mérleget az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentései kapcsán Ormódy Vilmos főrendiházi tag, vezérigazgató terjesztette a részvényesek elé. Az igazgatóság jelentése, előrebocsátván, hogy az alaptőke fölemelési művelet, melyet az évi január 10-én tartott rendkívüli közgyűlés határozott el, teljes sikerrel máris befejeztetett, megállapítja, hogy az 1910. évi üzlet egészben hasonló igen kedvező végeredményt fog mutatni, mint az előző évi. — Ezért az évi nyereségből, mely összesen 5,052.904 korona 21 fillér volt, az alapszabályszerű levonások után minden egész részvényre 700 korona osztalékot javasol. A közgyűlés az előterített számadást és mérleget általános nagy meglepedéssel egyhangulag elfogadta. A fölmentvényt minden irányban megadta s az összes javaslatokat határozattá emelte. A társaság félszázados évfordulója emlékére alkotott 500,000 korona tőkeösszegű hazafias köz- és jótékonycélú alapból a krassószörénymegyei árvizkárosultak még a múlt év folyamán 10 ezer korona összegű segítségben részesültek. A alapnak ez évben kiosztandó 20 ezer korona adományösszeget szavazott meg a társaság az évi nyereségből.

* **Családi tragédia.** Békésgyulán Mold József nyugalmazott erdész neje, Bositz Alojzia 60 éves urinő szombaton délután fölakasztotta magát. Mire észrevették, már meghalt. Az öngyilkosság után egy pohárban gyufacladatot találtak és valószínű, hogy a szerencsétlen asszony előbb ivott. Az eset annyira megrendítette a férjet, hogy egész délután és éjjel szóltalanul ült felesége ravatala mellett. Csak éjjeltájban mondotta hozzátartozóinak, hogy teküdjének le, mert ő is pihenni tér. Veje és leánya aggodalommal figyelték, mert rosszat sejtettek. A szerencsétlen férj egy őrizetlen pillanatban egy poharat hajtott föl, melyben gyorsan ölt mérge talán ciankáli volt és megmérgezte magát. Moldéknak tekintélyes 100—120,000 korona értékű vagyonuk volt és a legjobb egyetértésben éltek. Gyermekük is jól el vannak látva és így érthetetlen a családi tragédia.

* **A szerencsejátékos.** A nagyállói országos vásáron az ottani rendőrség egy magát **Kain** Lajosnak nevező egyént megakadályozott abban, hogy egy meg nem engedett szerencsejátékkal kizsebelje a hiszékeny embereket. A rendőrség elkobozott Kaintól egy csomó kuglibotot, egy csomó kockát, golyót és egy akasztófaalakú állványt, melyre egy golyó volt zsinnyal erősítve. A kihallgatás alkalmával Kain azt vallotta, hogy ő biharmegyei élesdi illetőségű egyén. A további tárgyalások során ez az állítása valótlannak bizonyult és most üthetik bottal Kain nyomát.

* **Vadászok figyelmebe.** Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy Rákóczy-ut Moskovits palotában egy modern fegyverüzletet nyitottam, hol mindennemű fegyverek, revolverek és töltények kaphatók. Fegyvereket szakszerűen javítok. Ládányi József puskaműves és fegyverkereskedő. A vadászati évad vége felé közeledik. Felhívom a fegyvertartók figyelmét, hogy fegyvereiket javítás végett bizalommal hozzák műhelyembe. M. kir. löporáruda. Telefon 269.

Tavaszi ujdonságaim CIPŐ, KALAP és uri divatcikkben megérkeztek REICHARD áruháza

Könyvtárak kiegészítésére, berendezésére költségvetést küld: **Benkő Atur** könyvkereskedő és *Modern Antiquarium* Nagyvárad, Rákóczi-ut 10. sz. Ugyanott mindenféle könyvek legjobb áron vételnek.

Uj virágüzlet!

Fratrics János

kereskedelmi és műkertész.

Kertészeti telepe: Szent János. — Virág-
: : esernoka: Szent János-utca 1 szám, : :
ahol minden időben frissen
vágott virágokból készülnek

báli, menyasszonyi s alkalmi csokrok

szép kivitelben, előnyös árak mellett.

* **Husvétli tojások**, parfümök, locsolók, divatcikké **Gál Ferencz** nál Sas passage.

Hölgyeim!

Izl és es blousok, aljak, pongyolák,
costümök, felöltők és csinos gyer-
mekruhák igen olcsón szerezhetők be

Hevesi „PÁRISI“ divatruházában,
Nagyvárad Zöldfa-utcán.

Borzalmas lesz a tavasz azoknak, kiknek szeplőt és májfoltot hoz. Ezt egyedül a torony alatti **Ujvárosi drogéria** Hóvirág krémje szünteti meg

358
Tisztelettel
megrendeléseket a legpontosabban készítek
zománcozását és porcellán utánzást. A dík
rendezések és butorok festések, kerü butorok
építet, üzleti, kávéházi és győgykezleti be-
kát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését,
Bivallak minden e szakmába vágó mun-
Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.
helyi és vidéki telefon szám: 1001.
mázol, építet és butorfestő

CZAPFALVI JÓZSEF

NAGY OCCASIO!

Tavaszi ujdonságok megérkeztek
kosztüm, bluz-kelmék, francia
delalnok, esipkék, sejmek. Meny-
asszonyi ke le nyéket vegyünk
olcsón és megbízhatóan. Menjünk

RADÓ és KERTÉSZ-hez
Telefon 1030. Kossuth-u. 2.

11

Legelegánsabb és
:-: legmodernebb :-:

fényképek

külföldi tanulmányok és ta-
:-: pasztaatok alapján :-:

Molnár Jenő

(niane utóda) műtermében.

* **Gyümölcskülönlegességek!** Csoda-
szép, friss, idej természetű: csemegezőlő, délafrikai
Ringlott-szilva, őszi-barack, karfiol, uj-
burgonya stb. kapható: **Mertz Nándor** csemege
és borkereskedésében, Körös-utca. Telefon az egész
megyében 448 sz.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves
Nagyvárad, Bémer-tér 293. sz.

Brillians ékszerek, aranyárak,
ezüst dísz tárgyak és evőeszkö-
zök valamint zsebórák nagy-
raktára.

Törlesztéses kölcsön!

Feltételek:

Teljes árfolyam
5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ
bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévy-palota,
Ezredévi emlék-tér sarok.

Ifj. Rimanóczy Kálmán
műbutorgyára
Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor-
darabok avagy egész lakásberendezé-
sek, iparművészi tervezések és költ-
ségvetések díjmentesen eszközöltet-
nek. Uj szerkezetű service-asztaok
mahagoni, palisander és citromfából.
A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos kép-
viselete, eredeti gyári árak mellett.

Értesítés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk **ÓVÁRY TESTVÉREK**

cég alatt.

Kiváló jóságú modern és izléses kályhákkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtjuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fentartani. A legdivatosabb és legegyszerűbb

cserépkályhák

állandóan raktáron vannak.

Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközöltnék. Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel

Óváry Testvérek kályhás iparosok

(Óváry Lajos utóda).

Csengeri-utca 27. szám.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és Smyerna újdonságaimra felhívom figyelmüket. Okvetlen néz-
:: zék meg. ::

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Double-kelme

újdonságok

FLEGMAN

cégnél, Bémer-tér.

128

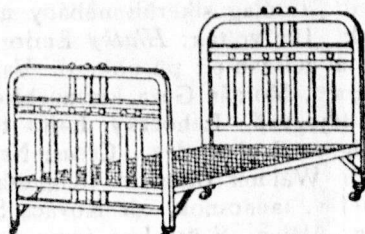
GÁL FERENCZ

játék diszmű és sport áruházát
a Sas passageba
= helyezte át, =

a hol mindennemű női és férfi divatcikkek, gramofonok, lemezek, utazókofferek stb. a legjutányosabb árban szerezhetők be.

x **Stern a villamos** a javított dr. Just Wolfram égőket (hisz már más nem is létezik) 20 gyertyától 50 gyertyáig szombat esti fél 7 órától vasárnap délelőtt 10 óráig Korona 250 ért árusítja, nagyobb vételnél engedmény. Elvállal szakmájához tartozó mindenemű villamos világítási, villamos jelző csengő, telefon és villámhárító munkákat a legolcsóbb áron. Bémer-tér. Telefon 556. B

Vas és rezubutor

gyári rakatári

Székrenyágy egy matracral 19 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarniss 5 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Kedd: Boszorkányvár.

Szerda: Bog herceg.

Csütörtök: Jótékonycélu előadás a Gyermekbarát Egyesület javára. Gül Baba I. II. felvonása. Fényes Annuska felléptével.

Péntek: R. p. van Winkle (Rhédei Szidi vendégjátéka.)

Szombat: Luxemburg grófia (Rhédei Szidi második vendégjátéka.)

Vasárnap délután: Sas fiók, este: Király-szöktetés. (Új operett. Premier.)

Bob herceg. Huszka és Martos pompás dallamos operettjét adták elő vasárnap. A közönség előtt a hosszú pihenés után majdnem újdonság számba ment már a Bobherceg. *Károlyi Leona* Bob hercege csupa tűz és pajkosság volt; szebbnél szebb énekszámait a közönség viharosan megtapsolta. Gyenge partnerre akadt *Bihari Bótkében*; sem énekkel nem győzte szerepét, sem játéka nem volt megfelelő. Hej, mikor még ketten is csereberélhették nálunk a Bob és Annie szerepét! *Leóvey Leó* komikus alakítása hasonlíthatatlanul fölötté állott kuplénak. *Gózon, Pogány Janka, Tisza Karola* is sok tapsot kaptak.

A Boszorkányvár. Ma este Milöckernek csodás szép vígoperáját, a Boszorkányvárt játsszák el a Szigligeti-színházban. A minapi reprimand pompás művészi együttes zenekari, kiállításai és főként megjátszási kvalitásai régi daraboknál ritkán látott sikert hozott a színháznak, ami a nagy mennyiségű jegyelővételben is megnyilatkozik. *F. Károlyi Leona, Zsigmondi Anna, Mihályi, Asszonyi és Leóvey* játsszák ma is a főszerepeket.

TANÜGY.

A vaskóhi iskolák ügye. A vaskóhi járás főszolgabírája tegnap jelentést tett az alispánhoz, hogy járása területén több iskola egyáltalán nem felel meg a törvény kívánalmainak. Így a szerbtesti, kerpényeti, belényesirtási, köszvényesi, dombroványi gör. kel. iskolák oly szűkek, hogy azokban a tanulók egészsége

nincs kellőleg biztosítva. Különböző tantermek nincsenek felszerelve a kellő taneszközökkel sem. Mindezek alapján kéri a főszolgabíró a közigazgatási bizottságot, hogy kötelezze a községeket a községi iskola felállítására.

EGYESÜLETEK.

A Kath. Növédő egyesület.

A nemrég megalakult *Kath. Növédő egyesület* április 3-án tartotta látogatott választmányi gyűlését özv. *Óváry Sándorné* elnökelete alatt, aki bejelentette, hogy a pénztárnok-ságot özv. *Krúger Viktorné*, a könyvtárosi állást *Páll Ilona* hölgyek voltak szívesek elvállalni. A beadott jelentések alapján a választmány meggyőződött a védő hölgyek buzgóságáról és a vasárnapi délutánok látogatottságáról, amelyeket igyekeznek változatosabbá tenni. Majd örömmel vette tudomásul a választmány, hogy *Fetser Antal*, *Lányi József* felszentelt püspökök, valamint *Grócs Béla*, *Bundala Mihály dr.*, *Gábrilly Lajos*, *Karácsonyi János*, *Spett Gyula* kanonokok alapító tagokká lettek 100—100 koronával; hogy *Grócs Béla* prépost-kanonok több füzetet küldött és könyvekre 30 koronát ajánlott fel, a *Szent István társulat* pedig 274 népiratkát és 43 kötet különböző könyvet küldött az egyesületnek. Miután az elnök bejelentette, hogy az alapszabályoktól előírt konferenciát *Szilágyi Dózsa* titkár ápril 4-én délután fél 6 órakor fogja tartani a *Szent László menedékház* kapujában (Szaniszló utca) az egyesület tagjai számára, amelyen csakis hölgyek jelenhetnek meg, az ülést bezárta.

TÁVIRATOK.

Interpelláció a szudricsi lázítás miatt.

Budapest, április 3.

(Saj. tud.) *Nadányi Gyula* képviselő ma interpellációt jegyzett be a szudricsi pópa magyarellenes izgatása miatt. Az interpellációt *Zichy* miniszterhez intézte *Nadányi*.

Megölte az unokáját.

Budapest, április 3.

(Saj. tud.) *Százados-utcán Barát Márta* 50 éves asszony ma az unokájának egy borotvával elvágta a nyakát. A borzalmas cselekedetet észrevették és az asszonyt elfogták. Az asszony azért akarta megölni önmagát és unokáját, mert az törvénytelen volt.

Glattfelder installációja.

Temesvár, április 3.

(Saj. tud.) *Glattfelder Gyula* beiktatásának programja már elkészült. E szerint a felszentelés április 23-án lesz Budapesten. A temesvári bevonulása április 29-én történik meg.

Végleges ítélet a Haverda ügyben

Budapest, április 3.

(Saj. tud.) *Haverda Mariskák* előtt ma d. u. 4 órakor hirdették ki a Kuria döntését. *Haverda Mariska* bársony ruhá-

ban jelent meg. A fogság megkezdésének idejét 1911. március 9-ében állapították meg. Gal Jenő a Vojtha érdekében az ügynek újra való felvételét kérte, amit nem teljesítettek. Az ítélet után Haverda arra kérte az újságírókat, hogy írják meg róla, hogy ő ártatlan, Jánosi kijelentette, hogy a fogság után asztalos lesz.

Z E N E.

A főreáliskola hangversenye.

Vasárnap délután 5 órakor a főreáliskola igen sikerült ifjúsági ünnepélyt rendezett a Kereskedelmi Csarnok termében. Evek óta ez az első alkalom, hogy a helybeli főreáliskola nagyobb szabású ünnepélyre lép a nagyváradai közönség elé, jelölve annak, hogy az iskola falain belül az ének és a zene intenzív oktatásban részesül. Nemcsak szülők voltak jelen az ünnepélyen, hanem városunk előkelőségei közül is többen. Megjelenésük bizonyára örömmel és ambícióval töltötte el az ifjúságot. A terem, melyet a Kereskedelmi Csarnok szíves előkegyenséggel díjtalanul engedett át az ünnepélyre, a zsufolásig megtelt. Az érdeklődő közönség, melynek nagy részét a hölgyek tették ki, annyira megtöltötte a terem minden zugát, hogy hejshűk miatt már nem lehetett mindenkit leültetni, aki erre igényt tarthatott. A műsor hosszú és változatos volt, a szereplők kizárólag a főreáliskola tanulóifjúságából kerültek ki. Kéler B. nyitányát és a parasztszűcslet intermezzóját az ifjúági zenekar nagy precizitással adta elő *Fleischer* J. zenevezetése alatt. Nagyon hatásos volt Petry Gyula VII. o. t. szép, nyugodt és jól hangsúlyozott szavalata (Pán halála), valamint *Kolliner* József második osztályú kedvesen érthetően elszavalt költeménye (A furtangos csizmadia). Művészi módjával előadást produkáltak *Szűcs* Gyula, *Kappel* Sándor és *Krüger* Viktor VIII. o. tanulók, akik Alard szimfóniáját adták elő; szép és precíz játékkon megjárta, hogy a nehéz és szép részletekben gazdag zeneművet gondosan áttanmányozták. *Szűcs* és *Kappel* hegedűjátékát *Krüger* Viktor zongorán kísérte s mindhárman szép zenei tehetséggel adták bizonyosságát. Nagy tetszést aratott *Gyenge* Gyula VIII. o. t., aki Abrámanyinak a *Vomácska* Józseftől megzenésített »Vándormadár«-c. költeményét érzéssel adta elő. Sikerült és ügyes alakítással szavalt el *Gyémánt* Zsigmond V. o. t. a »Sas íók«-ból a kalapjelenetet. Nagy elismeréssel adózott a közönség *Markovits* Jenő VIII. o. t. tanulóknak a határozott zenei tehetségre valló zongorajátékért. Rendkívül jóízű mulatott a közönség *Krüger* Viktor VIII. o. t. előadásán, aki hangban és gesztusban egyaránt ügyesen és találó változatossággal adott elő egy peceszűcslet mükedvelői előadást. *Krüger* ebbe az ötletes monológba annyira humorra, az előadásba annyi eredeti komikumot tudott önteni, amennyi a mükedvelői színvonalat messze felülmúlja. Állandó derűtségben tartotta a közönséget, mely a sikerült monológért szűnni nem akaró tapsal jutalmazta. A monológot zongorán *Zsdánszky* Kálmán VII. o. t. kísérte dicséretes biztonsággal. A legnagyobb hatást és a legélénkebb tapsvihart az ifjúsági énekkar idézte elő, melyet *Vucskits* Jenő főreáliskolai tanár vezényelt; három szép és árnyalataiban is jól kidolgozott darabot adott elő az énekkar és pedig: *Ima* Verdi Habuco c. dalművből, Három szabólegények tréfás énekszám végül *Gandlamus* Igitur; megérdemelt sikerhez csak gratulálhatunk. *Vucskits* Jenő kiváló zenei tehetsége s városunkban pártját ritkító zenei tudása és képzettsége a főreáliskola énekkarát a legjobbak színvonalára emelte. Ennek bizonyossága volt az előadott három énekszám, melyek precizitása, biztonsága és pompás összhangja valósággal frappírozta a közönséget. Mint kedves epizódot feljegyezzük még, hogy az ifjúság nevében az első énekszám alkalmával mindnyájuk hálája és

tisztelete jelölve *Krüger* Viktor néhány üdvözlő szó kíséretében egy éberfából és elefántcsontból készült karmesteri pálcát nyújtott át *Vucskits* Jenő tanárnak, akit tanítványainak ez a figyelmre láthatóan megragított. Bár a műsor elég terjedelmes volt, a közönség mindvégig érdeklődéssel hallgatta meg az egyes számokat s az egyes szereplőket lelkesen megtapsolta.

A megjelent előkelő és intelligens közönségtől csak tudólag sikerült néhány nevet feljegyeznünk. Ott voltak: *Hlatky* Endre főispán, *Fetszer* Antal felszentelt püspök, dr. *Vass* Brian főigazgató, *Molnár* Géza kuriai bíró, *Bordé* Ferenc v. főjegyző, *Lehoczky* Lajos táblabíró, *Ránffy* Zsigmond alezredes, *Csécsei* Nagy Imre őrnagy, dr. *Walner* Ödön m. főügyész, *Komlóssy* József v. tanácsnok, dr. *Kovács* S. János, dr. *Gedeon* Alajos, *Szűcs* István igazgatók, özv. *Racsnó* B. Zsófia és özv. *Személyi* Kálmán igazgatók, *Kovács* Kálmán főgimn. tanár, *Schmerhovszky* József és *Vomácska* József zenevezetők, *Szemes* Imre ny. tanfelügyelő, *Brem* Lőrinc aktuárius, *Mazurk* Gyula, dr. *Moskovits* József, ifj. *Moskovits* Mór, dr. *Berkovits* Ráné, dr. *Krüger* Adár, dr. *Krüger* Jenő, *Dénes* Sándor, dr. *Kabos* Béla, dr. *Rezső* Mór, *Mellau* István képzőművészeti tanár, *Rózsa* Ambrus, *Klitusz* Jenő pü. titkár, dr. *Gyémánt* Jerő, *Kolliner* Miksa. Ott volt továbbá a főreáliskola tanári kara teljes számban, a felső kereskedelmi iskola és a polgári leányiskola tanári karából többen; a főgimnázium, a főreáliskola, a hadapródiskola, a felső kereskedelmi iskola és a polgári leányiskola növendékei közül sokan.

Ugy értesülünk, hogy az ünnepélynek nemcsak erkölcsi, hanem anyagi sikere is volt, mert a belépő díjakból és a felülzárótevésekből közel 500 korona tiszta haszna van a Segítő Egyesületnek.

A zenepártolók hatodik hangversenye, a *Szigeti*, *Marschalkó* *Rózi*, *Tarnay* *Alajos* estje általános érdeklődést keltett városunkban. A zenepártolók ez idei utolsó attrakciója igen szimpatikus fogadtatásra talált, amit nagyrészt annak köszönhetni, hogy Nagyváradon sok olyan zenekedvelő akad, aki berlini, párisi, vagy londoni kirándulásai alkalmával találkozott *Szigeti* József vagy *Marschalkó* *Rózi* hírével. Mindkettő, a már nálunk jól ismert *Tarnay* *Alajos*ról nem is szólva, elismert európai jelentőségű művész, akiknek neve bármely világvárosi koncertterem számára kész sikert és nagy látogatottságot biztosít. *Szigeti* legutóbb *Lipcsében* hangversenyzett. Erről az estéről az ottani »Neueste Nachrichten« így ír: — A ma elő hegedűművezek között *Szigeti* József kétségkívül igen előkelő helyet foglal el. Mindenütt, mihelyt a koncertterem dobogójára lép, uralkodik publikumán. Szenzációs sikerei Berlinben, Londonban, Brüsszelben, Ostendében, egy igazi hegedűseni föltűnéséről tettek bizonyosságot. Ez a bizonyosság itt *Lipcsében* is megerősítődött. A közönség egy igen nagy talentum hatása alatt távozo t.

S P O R T.

A NSE győzelme a debreceni versenyen Folyó hó 1. és 2-án zajlott le Debrecen városában a »Felsőmagyarországi kerületi vívóverseny«, a mely a »Nagyváradai Sportegylet« részére szép győzelmet hozott. A versenyen 18 első rendű vívó vett részt.

A Nagyváradai Sportegylet részéről megjelentek: *Akantisz* László, *Czapó* Zoltán és *Zechentmayer* Károly.

A vívóhajókai verseny győztese *Akantisz* László honv. hadnagy lett, ki a Magyar Athletikai Szövetség felsőmagyarországi kerületének 1911. évi törvívó bajnoka címét, a Szövetség

aranykeretes ezüst érmét bajnoki szalaggal és Debrecen városának tisztelet díját nyerte el.

A második győztes *Zechentmayer* Károly honv. főhadnagy lett, ki a Magyar Athletikai Szövetség nagy ezüst érmét és a debreceni honvédegyezred tiszteletdíját hozta el.

Czapó Zoltán a debreceni vívóklub ezüst érmét nyerte.

NYILTTÉR.

BÚTOR

átköltözés miatt,

OLCSÓ

gyári árban

REISZ butorgyárában

május 1-től

Rákóczi-ut 14.

KÖZGAZDASÁG.

Borgida Béla és Társa jelentése:

Budapesten

Határidők zarálatka:

Áprilisi buza	—	—	—	11.65
Májusi buza	—	—	—	11.45
Októberi buza	—	—	—	10.75
Áprilisi rozs	—	—	—	8.34
Októberi rozs	—	—	—	8.12
Áprilisi zab	—	—	—	8.63
Májusi zab	—	—	—	8.57
Októberi zab	—	—	—	7.28
Májusi tengeri	—	—	—	5.64
Juliusi tengeri	—	—	—	5.84
Augusztusi repce	—	—	—	13.60

Nagyváradon.

	Árak 50 kgonként	
Buza	—	—
Rozs	—	—
Tengeri	—	—
Zab	—	—
Arpa	—	—
Kétszeres	—	—
Lóheremag nyers	—	—
Lóheremag ólomzáralt	—	—
Lucernamag ólomzáralt	—	—

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

Előjáróság Hájó.

XXVI—1—1911. ki. sz.

Hirdetmény.

Hájó község előjárósága közhírré teszi, hogy a f. év és hó 5-re hirdett vadászterület bérbeadás-felüggesztetett.

Kelt Hájó, 1911. április 1-én.

254

Előjáróság

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.

Budapest			Nagyvárad			Kolozsvár		
Gy. v.	Sz. v.	Tvsz.	Gy. v.	Tvsz.	Sz. v.	Gy. v.	Tvsz.	Sz. v.
7 00	8 20	—	2 00	—	—	9 35	—	—
9 35	11 31	—	4 23	—	—	11 41	—	—
11 28	2 06	—	5 57	1 35	12 25	12 16	—	—
11 49	2 33	—	6 17	1 50	12 41	—	—	—
12 04	2 52	—	6 32	2 07	12 56	—	—	—
12 20	3 17	—	6 47	2 29	1 16	1 53	—	—
—	—	—	7 09	2 43	1 29	—	—	—
12 33	3 38	—	7 24	2 57	1 42	—	—	—
12 42	3 48	—	7 39	3 11	1 53	—	—	—
12 54	4 10	6 30	7 54	3 21	2 04	2 26	—	—
1 01	4 17	6 39	8 09	3 33	2 15	2 35	—	—
1 10	4 27	6 51	8 24	—	2 26	—	—	—
1 20	4 38	7 05	8 39	—	2 37	—	—	—
1 28	4 47	7 16	8 54	—	2 48	—	—	—
1 35	—	7 25	9 09	—	2 59	—	—	—
1 41	—	7 33	9 24	—	3 10	—	—	—
1 47	5 02	7 59	9 39	—	3 21	—	—	—
1 52	5 06	8 05	9 54	—	3 32	—	—	—
2 00	—	8 15	10 09	—	3 43	—	—	—
2 12	5 25	8 30	10 24	—	3 54	—	—	—
2 16	—	8 38	10 39	—	4 05	—	—	—
2 22	5 33	8 43	10 54	—	4 16	—	—	—
2 27	5 38	8 48	11 09	—	4 27	—	—	—
2 37	5 49	8 55	11 24	—	4 38	—	—	—
2 45	5 57	9 04	11 39	—	4 49	—	—	—
2 55	6 08	9 17	11 54	—	5 00	—	—	—
3 06	—	9 30	12 09	—	5 11	—	—	—
3 24	6 30	9 49	12 24	—	5 22	—	—	—
5 20	8 27	12 28	10 30	—	5 33	—	—	—

Püspökladány—Debrecen—Szatmár.

Püspökladány			Debrecen			Szatmár		
Sz. v.	Gy. v.	Tvsz.	Sz. v.	Gy. v.	Tvsz.	Sz. v.	Gy. v.	Tvsz.
10 10	10 10	—	10 10	10 10	—	10 10	10 10	—
10 15	10 15	—	10 15	10 15	—	10 15	10 15	—
10 20	10 20	—	10 20	10 20	—	10 20	10 20	—
10 25	10 25	—	10 25	10 25	—	10 25	10 25	—
10 30	10 30	—	10 30	10 30	—	10 30	10 30	—
10 35	10 35	—	10 35	10 35	—	10 35	10 35	—
10 40	10 40	—	10 40	10 40	—	10 40	10 40	—
10 45	10 45	—	10 45	10 45	—	10 45	10 45	—
10 50	10 50	—	10 50	10 50	—	10 50	10 50	—
10 55	10 55	—	10 55	10 55	—	10 55	10 55	—
11 00	11 00	—	11 00	11 00	—	11 00	11 00	—
11 05	11 05	—	11 05	11 05	—	11 05	11 05	—
11 10	11 10	—	11 10	11 10	—	11 10	11 10	—
11 15	11 15	—	11 15	11 15	—	11 15	11 15	—
11 20	11 20	—	11 20	11 20	—	11 20	11 20	—
11 25	11 25	—	11 25	11 25	—	11 25	11 25	—
11 30	11 30	—	11 30	11 30	—	11 30	11 30	—
11 35	11 35	—	11 35	11 35	—	11 35	11 35	—
11 40	11 40	—	11 40	11 40	—	11 40	11 40	—
11 45	11 45	—	11 45	11 45	—	11 45	11 45	—
11 50	11 50	—	11 50	11 50	—	11 50	11 50	—
11 55	11 55	—	11 55	11 55	—	11 55	11 55	—
12 00	12 00	—	12 00	12 00	—	12 00	12 00	—
12 05	12 05	—	12 05	12 05	—	12 05	12 05	—
12 10	12 10	—	12 10	12 10	—	12 10	12 10	—
12 15	12 15	—	12 15	12 15	—	12 15	12 15	—
12 20	12 20	—	12 20	12 20	—	12 20	12 20	—
12 25	12 25	—	12 25	12 25	—	12 25	12 25	—
12 30	12 30	—	12 30	12 30	—	12 30	12 30	—
12 35	12 35	—	12 35	12 35	—	12 35	12 35	—
12 40	12 40	—	12 40	12 40	—	12 40	12 40	—
12 45	12 45	—	12 45	12 45	—	12 45	12 45	—
12 50	12 50	—	12 50	12 50	—	12 50	12 50	—
12 55	12 55	—	12 55	12 55	—	12 55	12 55	—
13 00	13 00	—	13 00	13 00	—	13 00	13 00	—
13 05	13 05	—	13 05	13 05	—	13 05	13 05	—
13 10	13 10	—	13 10	13 10	—	13 10	13 10	—
13 15	13 15	—	13 15	13 15	—	13 15	13 15	—
13 20	13 20	—	13 20	13 20	—	13 20	13 20	—
13 25	13 25	—	13 25	13 25	—	13 25	13 25	—
13 30	13 30	—	13 30	13 30	—	13 30	13 30	—
13 35	13 35	—	13 35	13 35	—	13 35	13 35	—
13 40	13 40	—	13 40	13 40	—	13 40	13 40	—
13 45	13 45	—	13 45	13 45	—	13 45	13 45	—
13 50	13 50	—	13 50	13 50	—	13 50	13 50	—
13 55	13 55	—	13 55	13 55	—	13 55	13 55	—
14 00	14 00	—	14 00	14 00	—	14 00	14 00	—
14 05	14 05	—	14 05	14 05	—	14 05	14 05	—
14 10	14 10	—	14 10	14 10	—	14 10	14 10	—
14 15	14 15	—	14 15	14 15	—	14 15	14 15	—
14 20	14 20	—	14 20	14 20	—	14 20	14 20	—
14 25	14 25	—	14 25	14 25	—	14 25	14 25	—
14 30	14 30	—	14 30	14 30	—	14 30	14 30	—
14 35	14 35	—	14 35	14 35	—	14 35	14 35	—
14 40	14 40	—	14 40	14 40	—	14 40	14 40	—
14 45	14 45	—	14 45	14 45	—	14 45	14 45	—
14 50	14 50	—	14 50	14 50	—	14 50	14 50	—
14 55	14 55	—	14 55	14 55	—	14 55	14 55	—
15 00	15 00	—	15 00	15 00	—	15 00	15 00	—
15 05	15 05	—	15 05	15 05	—	15 05	15 05	—
15 10	15 10	—	15 10	15 10	—	15 10	15 10	—
15 15	15 15	—	15 15	15 15	—	15 15	15 15	—
15 20	15 20	—	15 20	15 20	—	15 20	15 20	—
15 25	15 25	—	15 25	15 25	—	15 25	15 25	—
15 30	15 30	—	15 30	15 30	—	15 30	15 30	—
15 35	15 35	—	15 35	15 35	—	15 35	15 35	—
15 40	15 40	—	15 40	15 40	—	15 40	15 40	—
15 45	15 45	—	15 45	15 45	—	15 45	15 45	—
15 50	15 50	—	15 50	15 50	—	15 50	15 50	—
15 55	15 55	—	15 55	15 55	—	15 55	15 55	—
16 00	16 00	—	16 00	16 00	—	16 00	16 00	—
16 05	16 05	—	16 05	16 05	—	16 05	16 05	—
16 10	16 10	—	16 10	16 10	—	16 10	16 10	—
16 15	16 15	—	16 15	16 15	—	16 15	16 15	—
16 20	16 20	—	16 20	16 20	—	16 20	16 20	—
16 25	16 25	—	16 25	16 25	—	16 25	16 25	—
16 30	16 30	—	16 30	16 30	—	16 30	16 30	—
16 35	16 35	—	16 35	16 35	—	16 35	16 35	—
16 40	16 40	—	16 40	16 40	—	16 40	16 40	—
16 45	16 45	—	16 45	16 45	—	16 45	16 45	—
16 50	16 50	—	16 50	16 50	—	16 50	16 50	—
16 55	16 55	—	16 55	16 55	—	16 55	16 55	—
17 00	17 00	—	17 00	17 00	—	17 00	17 00	—
17 05	17 05	—	17 05	17 05	—	17 05	17 05	—
17 10	17 10	—	17 10	17 10	—	17 10	17 10	—
17 15	17 15	—	17 15	17 15	—	17 15	17 15	—
17 20	17 20	—	17 20	17 20	—	17 20	17 20	—
17 25	17 25	—	17 25	17 25	—	17 25	17 25	—
17 30	17 30	—	17 30	17 30	—	17 30	17 30	—
17 35	17 35	—	17 35	17 35	—	17 35	17 35	—
17 40	17 40	—	17 40	17 40	—	17 40	17 40	—
17 45	17 45	—	17 45	17 45	—	17 45	17 45	—
17 50	17 50	—	17 50	17 50	—	17 50	17 50	—
17 55	17 55	—	17 55	17 55	—	17 55	17 55	—
18 00	18 00	—	18 00	18 00	—	18 00	18 00	—
18 05	18 05	—	18 05	18 05	—	18 05	18 05	—
18 10	18 10	—	18 10	18 10	—	18 10	18 10	—
18 15	18 15	—	18 15	18 15	—	18 15	18 15	—
18 20	18 20	—	18 20	18 20	—	18 20	18 20	—
18 25	18 25	—	18 25	18 25	—	18 25	18 25	—
18 30	18 30	—	18 30					

A Z I G A Z,

— hogy sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Kitűnő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonánsok polgári árban megegyezés szerint szolgáltatnak ki. — Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szállodában szobák 1 korona — 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a „NEMZETI“ szálloda, vendéglő és kávéház bérlelője.

**MEGELOZOTT
MOSKOVITS
ANATOMIAI CIPOGYAR**

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5 SZ.
BÉMER-TÉR, (BAZÁR-ÉPÜLET)

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása utólérhetetlen.

A

„TISZANTUL“-ra
előfizetés
mindennap.

Bumbera István

papi- és polgári szobák
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szállítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

**Megnyilt az új
ROSENZWEIG
féle mellfűzőgyár**

Szalárdi-utca 9. szám. Saját ház.

Elegáns fogadóteremmel, fényes próba szalonnal. Olcsóbb árak, szebb és elegánsabb kivitel és előzékeny kiszolgálás.

Az üzemet a tulajdonosné személyesen vezeti.

TÁTRAY és TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvámegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkaért jótállok.

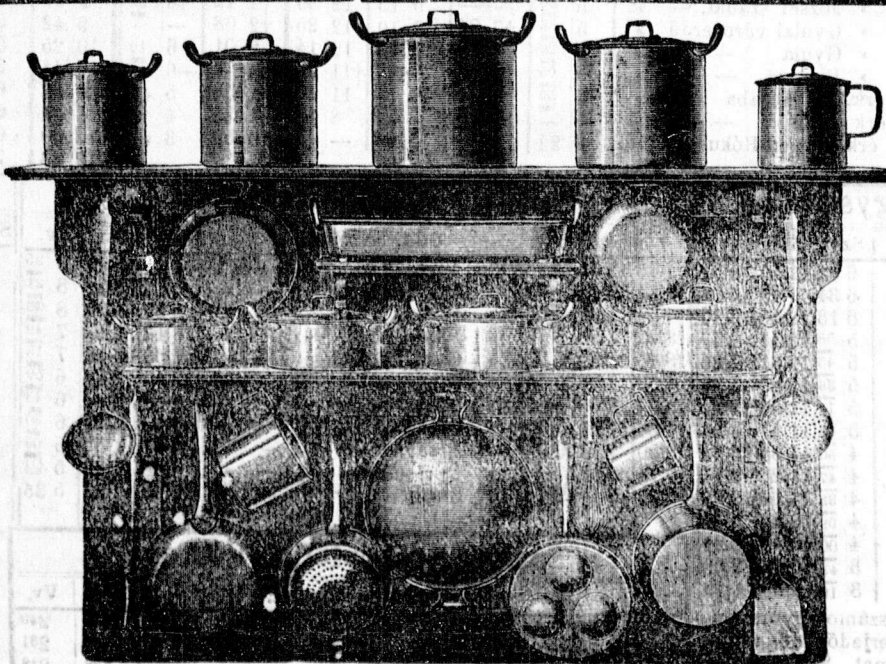
Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedése
Rákóczi-ut. Telefon 390. sz.

Modern konyhaberendezések zománcos és tiszta alumíniumból.

Tavaszi ujdonságok

Vasbutorok u. m.:
**szekrényágy
3 matraccal**

K 19.50.

Gyermekágyak

K 26-tól.